

FM 2015/98
12. marts 2014
Aaja Ch. Larsen

Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx.xx 2015 om førtidspension.
(Medlem af Naalakkersuisut for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender)

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at Inuit Ataqatigiit bakker op om alle initiativer, som sigter mod at få folk fra passiv forsørgelse til aktiv deltagelse i samfundet. Det bør altid være udgangspunktet. 3.000 personer eller hvad der svarer til 11 % af arbejdsstyrken modtager førtidspension. Lovforslaget tager udgangspunkt i at have større fokus på de ressourcer, som borgeren har og kan bidrage med til samfundet. Det kan vi kun bakke op om.

Når det er sagt, så er vi nødt til at sige at vi måske har forskellige opfattelser af reformer. Dette lovforslag er den første af en række varslede reformer, som skal skabe forbedrede forhold for borgere. Men i vores øjne er dette lovforslag om førtidspensionisters vilkår snarere en lettere justering og ikke en grundlæggende og gennemgribende reform for borgere, som har behov for en særlig socialpolitisk og arbejdsmarkedspolitisk indsats.

Når man søger om førtidspension kræver det en særlig udredning af de fysiske eller psykiske, udfordringer, som borgeren lever med.. Dette er i dag typisk i høj grad afhængigt af en lægelig vurdering, men der er behov for at skabe bedre muligheder og redskaber til at kunne udrede hele personens situation, herunder også den sociale situation. Det kræver midler til opkvalificering og til udvikling og implementering af redskaber, så der sker en grundigere udredning end tilfældet er i dag.

I mange Socialforvaltninger er arbejdspresset stort, det gælder også indenfor førtidspensionsområdet. Derfor bekymrer det os, at det fremlagte lovforslag virker vanskelig at fortolke. Og når vi ved at arbejdspresset i socialforvaltningerne er stort og der findes en del ufaglærte medarbejdere blandt sagsbehandlere kan det øge sandsynligheden for at der sker sagsbehandlingsfejl. Derudover er der også en fare for, at reglerne bliver uigennemskuelige for borgeren. Det er ikke tilfredsstillende. Loven bør være klar, så meningmand forstår hvilke rettigheder de har jævnfør loven.

Inuit Ataqatigiit har via § 37, forsøgt at få svar på en række spørgsmål om reformen og loven. Vi mener dog ikke, at vores spørgsmål er blevet besvaret tilfredsstillende. Det er således stadig uklart hvordan man vil sikre lokale løsninger for den enkelte førtidspensionist. Hvordan vil man udarbejde de planlagte udredninger eller tilbyde fleksjob hvis der er lokal arbejdsløshed? Og i hvor stort et omfang må førtidspensionisten flytte permanent eller midlertidigt til en anden by eller bygd for at leve op til lovens krav? . I særlige tilfælde giver loven mulighed for at undlade revalideringsforløb på grund af manglende muligheder i bostedet, men der må være andre metoder, hvorpå man kan teste og vurdere arbejdsevnen. Naalakkersuisut nævnte i svar til paragraf 37 i juni 2014, at de ville tage dialog med arbejdsmarkeds parter om at skabe skånejobs, fleksjobs m.m. og det står uklart om dette er sket og om det har resulteret i helt konkrete aftaler. Det ønsker vi en klar tilbagemelding på.

Naalakkersuisut gør selv opmærksom på, at beskæftigelsessituationen for denne målgruppe er svær i tider med økonomisk nedgang og en høj arbejdsløshed. Inuit Ataqatigiit efterlyser en vurdering af, om de besparelser der forventes på førtidspensioner, vil blive spist op af

nye udgifter til offentligt finansierede fleksjob og revalideringsforløb uden at der laves tiltag for at sikre et mere fleksibelt arbejdsmarked og finde løsninger sammen med arbejdsmarkedets parter.

Ved at lade førtidspensionister på laveste eller mellemste trin modtage den højeste pension, indtil der etableres offentligt fleksjob tilbud, skabes et uigennemtsigtigt arbejdsmarked, hvor det er umuligt at gennemskue hvor stor den reelle arbejdsstyrke er. Her burde man med fordel have lave en helhedsorienteret indsats, hvor man i højere grad så på mobilitetsmuligheder, så borgeren fik hjælp til at komme et sted hen, hvor der både var mulighed for et fleksibelt arbejde og mulighed for at få bolig.

Det står hen i det uvisse hvordan man vil vurdere procentvis opdeling af ens arbejdsevne. Vi kan derfor risikere at det bliver en løs og meget subjektiv vurdering af arbejdsevnen. Det bliver ikke fremlagt hvad kriterierne er, men der henvises i lovgivningen til at Naalakkersuisut skal fastsætte kriterier herfor. Det gør det umådeligt vanskeligt at forholde sig om dette er hensigtsmæssigt. Det er jo netop påpeget af bl.a. Skatte- og Velfærdskommissionen, at vores lovgivning på det sociale område skal være langt mere tydelig og forståelig end i dag.

Lovforslaget fokuserer meget på de personer, som allerede er førtidspensionister og ikke på hvordan man f.eks. kan få unge med handicap eller sociale eller fysiske skavanker over i f.eks. uddannelse. Det kunne gøres ved en særlig uddannelsesindsats rettet imod de mange unge med handicap, synlige og usynlige. Ved at skabe et mere fleksibelt uddannelsessystem, f.eks. igennem mentorordninger for f.eks. unge med ADHD på GU, HTX eller lignende, så de med lidt hjælp kunne gennemføre en uddannelse.

Der er vel næppe noget bedre for et samfund end at vi netop bruger de ressourcer den enkelte har til at give dem mulighed for at bidrage til samfundet fremfor at tilbyde dem valget mellem førtidspension eller offentlig hjælp den dag de fylder 18 år. Det er virkeligheden i dag og i vores øjne den ultimative falliterklæring for os som samfund. Det må vi kunne gøre bedre.

Kort sagt: dette er ikke visionært, nytænkende arbejde, men en tilpasning af et eksisterende system.

Det ville være nytænkende, at arbejde med at skabe nye muligheder på arbejdsmarkedet og på uddannelsesområdet, som gav mulighed for opkvalificering og en mere fleksibel tilknytning til arbejdsmarkedet. Det kunne gøres ved at oprette særlige uddannelsesinstitutioner og vækstcentre, hvor man netop arbejdede på sætte den enkelte borgers ressourcer i spil. Det ville ske ved at videreudvikle på de beskyttede værksteder der findes nogle steder og arbejde politisk for at sikre at man her kunne lave et meningsfuldt arbejde, som bidrog til samfundet og hvor man f.eks. lod timeprisen for en person med handicap stige fra de nuværende 15 kr. til en løn, som personen kunne leve af. Alle de andre tiltag, som der skal til for at man går fra gode intentioner til reel handling er der ikke taget højde for i forslaget.

Hvis man havde en strategi for at udvikle disse tilbud sammen med implementeringen af dette lovforslag kunne man begynde at tale om reform.

Således bliver der mere tale om gode intentioner, som kan være vanskelige at gennemføre, ligesom vi kender det fra mange andre områder på socialområdet. Dette kommer dermed ikke til at skabe bedre vilkår for den enkelte borger, men kan blive kilde til frustration over ikke at få mødt et reelt behov for hjælp. Det ender som Kejserens nye klæder, hvor de fine resultater, som der er hensigten, udebliver.

Udvalget bør forholde sig til, at retten til førtidspension er betinget af at man har mindst 3 års bopæl og mindst 5/6 del af bopælstiden i Grønland, Danmark eller på Færøerne mellem det fyldte 15. år og alderspensionsalderen. Alle, som er en del af det grønlandske samfund

til enhver given tid, bør have de grundlæggende samme rettigheder uanset hvor længe man har boet i Rigsfællesskabet. Det giver ikke alle lige muligheder, som man ellers har politiske hensigter om ifølge bemærkninger til forslaget.

Med disse ord sender vi forslaget til behandling i Familieudvalget forud for andenbehandlingen.